

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום שלישי ט' בשבט תשע"ז

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

גיטין - ל"ז

1. אלו מימרות נוספות הובאו בענין פרוזבול?
 - א. פירוש המילה "פרוס" - תקנת, בולי ובוטי - עניים ועשירים.
 - ב. יתומין אין צריכין פרוזבול - כיון שר"ג ובית דינו אביהן של יתומין, ושטרותיהם נחשבות כמסורות לבי"ד.
 - ג. שנינו - כותבין פרוזבול רק אם יש ללוה קרקע. ואם אין לו, מזכהו המלוה ללווה בתוך שדהו כל שהוא, ואפילו קלח כרוב.
 - ד. רב יהודה: אפילו השאילו מקום להניח תנור וכירים - כותבין. ומה שמשמע מהברייתא שאין כותבין על עציץ נקוב זה באופן שמונח על יתדות.
 - ה. רב אשי הקנה ללוה גזע דקל קצוץ המחובר לארץ, וכתב עליו.
 - ו. רבנן דבי רב אשי, לא כתבו, אלא היו מוסרים זה לזה בעל פה. וכן פסק ר"ח בר אבא.
 - ז. ברייתא - אין ללווה קרקע, ולערב יש, כותבין. ואף אם רק לחייב לו יש קרקע כותבין מדין שיעבודא דר' נתן.
2. משנה בשביעית - השביעית משמטת [כשאין פרוזבול] את המלוה, בין בשטר בין שלא בשטר. מה הפירוש?
 - א. רב ושמואל - בין אם יש בשטר אחריות נכסים, ובין אם אין, וכל שכן מלוה על פה, משמטת.
 - ב. רבי יוחנן ור"ל - בין בשטר שאין בו אחריות ובין במלוה על פה. אבל שטר שיש בו אחריות - אינו משמט, כיון שנחשב כגבוי [וכן בברייתא]. עוד שנינו - אם הראה למלוה קרקע מסוימת שיש לה, ואפילו אם כתב לו כל נכסי אחריו וכו' - אינו משמט. מצינו מעשה שרב יוחנן פסק בשטר שכתוב בו אחריות, שמשמט. והסביר, שאף שסבר לפרש את המשנה שאינו משמט, כיון שלא שמענו מרבנותינו, איננו מוציאים ממון בידיים. ומה שמפורש ברייתא שאינו משמט, יתכן שזה בשיטת בית שמאי שכל העומד ליגבות כגבוי דמי.
3. משנה בשביעית - המלוה את חברו מעות על המשכון, והמוסר שטרותיו לבית דין - אין משמטין. מה הטעם?
 - א. מוסר שטרותיו - כיון שהפקר בי"ד הפקר, ונותנים אותו למלוה ולא חל עליו לא יגוש.
 - ב. מלוה על המשכון - כיון שנחשב כגבוי. ודווקא משכון מטלטלין שבעל חוב קונה אותו [ולך תהיה צדקה] אבל אם נתן לו לדור בחצרו משמט.
4. לזה הבא להחזיר חוב למלוה לאחר שעברה שביעית, צריך שיאמר לו 'משמט אני'. אם אמר הלוה 'אעפ"כ' - יקבל ממנו שאמר: וזה דבר השמטה. כיצד הדין אם לאחר שאמר הלוה 'משמט אני' חזר בו הלוה ואינו רוצה לשלם?

רבה: המלוה יכול לכופו שיאמר 'אעפ"כ אני משלם' ולפי המבואר בברייתא אף יכפהו שיאמר 'מתנה אני נותן לך' ולא שיאמר 'בחובי אני נותן'. הובא מעשה באבא בר מרתא שבא להחזיר חוב לרבה, ולא אמר 'אעפ"כ', אמר לו אביו לומר ולשלם, והבין רבה שלא היה לו דעת מתחילה לומר.
5. מדוע נאמן אדם לומר פרוזבול היה בידי ואבד ממני?

כיון שתיקנו רבנן פרוזבול, לא יעזוב היתר ויקח איסור. ורב היה עושה 'פתח פיך לאלם' כשהיו באים מלוה ולוה, היה שואלו אם יש לו פרוזבול. אמנם מצינו שזה מחלוקת תנאים ויש חולקים - והמוציא שטר חוב שאין עמו פרוזבול לא יפרעו לו ואינו נאמן לומר אבד.
6. משנה - עבד כנעני שנשבה ופדאוהו יהודים אחרים, האם חוזר ומשתעבד?
 - א. רבנן - אם נפדה לשום עבד - ישתעבד, אם לשום בן חורין - לא ישתעבד.
 - ב. רשב"ג - בין כך ובין כך ישתעבד.
7. האם משנה עוסקת כשהבעלים הראשון כבר התייאש, ומה הטעמים לדעותיהם?
 - א. אבוי - לא התייאש. ולשום עבד - בכל אפן חוזר לבעלים. לשום בן חורין - לא לפודה, ולא לבעלים - שמא ימנעו מלפדות. אך רשב"ג סבר - שיחזור לבעלים כיון שיש מצוה בזה, ולא ימנעו.
 - ב. רבא - התייאש. לשום עבד - ישתעבד לפודה. לשום בן חורין - לא לפודה שפדהו לבן חורין, וגם לא לבעלים שכבר התייאש. אך רשב"ג סבר - שבל אופן חוזר לבעלים, והטעם - שלא יהיה כל עבד הולך ומפיל עצמו לגייסות, ומפקיע עצמו מיד רבו. ולשיטת חכמים הדרך שהפודה קונה מהשבאי - כיון שהשבאי עצמו קנהו ביאוש האדון, למעשה ידיו. [והיהודי קונה מהשבאי למלאכתו, וכשמטבילו קונה גופן].